

“Mənə yazılan sevgi məktublarını saxlayıram”

Novella Cəfəroğlu: “Atam deyirdi ki, günəş Novellanın başında çıxır, ayağında batır”

Hansisa gəncin iş tapa bilmədiyini deməsini bəhanə adlandırır. Onun fikrincə, hər insanın içində bir bacarıq, qabiliyyət var, onu oyatmaq lazımdır. Gənclərimizi alın tərləri ilə pul qazanmaqdan utanmamağa səsləyir. Budəfəki həmsöhbətimiz Dilərə Əliyeva adına Qadın Hüquqlarının Müdafiəsi Cəmiyyətinin rəhbəri Novella Cəfəroğludur. Birlikdə N.Cəfəroğlunun uşaqlıq və gənclik illərinə nəzər salaq...

“GÜNƏŞ NOVELLANIN BAŞINDA ÇIXIR, AYAĞINDA BATIR”

Naxçıvanda ziyalı ailəsində dünyaya göz açır. Atasını Cəfər partiya işçisi, anasını Fəxriyyə Behtaşi həkim olub. Atasını Moskvada Ali Partiya Məktəbində təhsil aldığından, o da 3-cü sinfə qədər orada oxuyub. Sonra təhsilini Naxçıvanda, daha sonra Bakıya köçdüklərindən paytaxtda davam etdirib.

Ailədə 4 uşağın birincisi olub. İki qardaş, iki bacı olublar. Ailənin birinci övladının dünyaya gəlişini gözləyərkən anası Mopassanın novellalarını oxuyurmuş. Elə buna görə də onun adını Novella qoyur. Amma nənəsi “novella” sözünü deyə bilmədiyindən qulağına quran ayələrini oxuyarkən Fatimə adını deyir: “Həmişə zarafatla deyirəm ki, Əzrayıl məni axtarırdı tapmayacaq. Çünki qulağıma Fatimə oxunsada, sənəddə Novella gedirəm”.

Üç qardaşın bir bacısı olmaq lüksünü də yaşayıb. Atasını çox sevdiyindən heç kimin ona acı bir söz demək haqqı olmayıb: “Atam deyirdi ki, günəş Novellanın başında çıxır, ayağında batır. Bütün nəslimiz bunu bilir. Buna görə də hamı məhəbbətini mənə yönəlmişdi. Balaca vaxtımdan heç kimdən asılı olmamışam. Təbiətə azadlığa meyilliliyimlə seçilmişəm. Anamın dediyinə görə, 6-7 yaşlarımda geyinəcəyim paltarları da özüm seçmişəm. Saçım uzun idi, darağı anamın əlindən alıb özüm necə gəldi daraymışam. Hər şeyi özüm etdiyimdən bu, atamın xoşuna gəlirdi. Həmişə sirrimi anama deyil, atama danışardım. Atam 42 yaşında rəhmətə gedib. Məzarını Fəxri Xiyabandadır.

Nənələrim də məni çox sevirdi. Çox sadə, qürurlu və azad ruhlu idilər. Həmişə mənə deyirdilər ki, “heç vaxt kişilərdən qorxma, sən sözün söz olmalıdır”.

ÜZÜM OĞURLUĞU

Yay tətillərini Azərbaycanın regionlarında keçirərkən: “Atam Naxçıvanın Babək rayonundan idi. Böyük vəzifələrdə işləsə də, bizi istirahətə heç vaxt Kislovodskiyə, Soçiyə göndərməzdi. Bunun nəticəsində Azərbaycanın bütün gəzməli-görməli regionlarında olmuşam. Məktəbdə də vəzifəli atanın övladları kimi seçilməzdik. Hamı kimi biz də “rezinka çulki” geyinirdik. Bizə heç vaxt ərköyün böyütməyiblər, amma sərbəstlik veriblər”.

Atasının verdiyi sərbəstlikdən geninə-boluna istifadə edib: “Dayımın oğlanları yayda Naxçıvana gələr və tez-tez

küçədə futbol oynayırdılar. Mən də qısaqol köynək, finka geyinib onlarla futbol oynamağa gedərdim. Onları biabır etdiyimi deyib mənimlə savaşırdılar, amma bununla belə, futbol oynamamış əl çəkməzdim. Əmim uşaqları ilə birgə kənddə üzüm oğurluğuna da gedərdik. Yarı erməni, yarı rus qonşumuz Volot ailəsiylə te-tez bizə gələr, oturub söhbət edərdi. Tez yatdıqları üçün qalxıb evlərinə gedəndə biz də yığışb onları bağından üzüm oğurlamağa gedərdik. Həyətlərində qəşəng kişmiş üzüm olardı. Əmim deyirdi ki, “ay qız, mənim bağımnda onun bağındakı üzümlərdən də qəşəngi var, niyə onlardan oğurlamağa gedirsiniz?”. Deyirdik ki, yox, gedib onun həyətidən yığacağıq. Bir dəfə Volot bizim oğurluq

etdiyimizi görüb əmimə demişdi ki, “Novella Bakıdan gələndən mənim bağımnda üzüm qalmayıb. Nə qədər lazımdır, gətirib verim. Axı, bağa gizli girəndə kolları əzib xarab edirlər”.

GEOKİMYAYA GEDƏN YOL

Orta məktəbdə əlaçı oxuyub: “O vaxt hamı bilirdi ki, ancaq oxumaqla həyatda nəyə nail olmaq mümkündür. Orta məktəbin sonuncu sinfində ailəm və ətrafım həkim, ya da hüquqşünas olmağımı təklif edirdi. Qanı götürə bilmədiyimdən həkimliyi istəmədim. Hüquqşünas olmağa gəlincə, deyirdim ki, mən polis olacağam? Elə bilirdim hüquqşünas olmaq polis olmaq deməkdir. Axırda kimya üzrə təhsil almağımı məsləhət gördülər. Kimya fənnini sevməyəm de, sənədlərimi bu fakültəyə verdim. Kimyanı bitirəndən sonra geoloq dayım məni geokimyaya yönləndirdi”.

Tələbə vaxtının çox dolu, maraqlı keçdiyini deyir: “Bizim qrup çox güclü qrup idi. İstirahətimizdən də qalmırdıq. Birlikdə bulvara, pilyaja gedirdik. O vaxtkı quruluşa uyğun gəlməyən kitablar qadağan olunurdu. Uşaqlarla həmişə qrup yoldaşlarımızdan birinin evinə yığışar, həmin kitabları, yazıları oxuyar, müzakirə edərdik. Yəni o vaxtdan biz dissident idik. O vaxt evimizdə Baltika radioqəbuledicisi var idi. Həmişə evimizdə türk mahnılarına sevə-sevə qulaq asardıq.

Gənclik yaşlarımızda “Azadlıq”, “Amerikanın səsi”ni axtarıb tapardıq. Mən, əmim qızları və Nata Şərifova (Ələsgər Şərifova Məhluqə Sadıqovanın qızı - N.C.) ilə bir dəfə 15 günlük teatr tamaşalarına baxmaq üçün Moskvaya gedərdik. Bakıda Azərbaycan Dram Teatrına Məhluqə Sadıqovanın iştirak etdiyi tamaşaların birini də buraxmazdım. Ələsgər Ələkbərovu, Hökumə Qurbanovanı, Məhluqə Sadıqovanı, Sofa Bəşirzadəni və digər korifeylərimizi səhnədə görmüşəm. Məhluqə xanım məni çox istəyirdi, teatra olan məhəbbəti qızında deyil, mənə gördüyümdən həmişə tamaşaların premyerasına məni aparardı. Bizim teatra gəlməyimizin vermiş halına gəlməsinin səbəbini də deyim. Mircəfər Bağırovun vaxtın-

Lalə MUSAQIZI

da atam raykom katibi idi və hər iclasda onlara hansı tamaşalara baxmaları ilə bağlı suallar verirdilər. Belə-belə camaatı tamaşaya öyrədirdilər. Atam həmişə Naxçıvandan gələndə deyirdi ki, bilet al, gəlirəm, teatra gedək”.

“NOVELLA, SƏNİ SEVİRƏM”

Gənclik dövrlərindən danışsın, sevgi məktublarından danışmaq günah olar deyib, həmsöhbətimizlə bu mövzuya da toxunduq. Məlum oldu ki, Novella xanım gəncliyində xeyli sevgi məktubu alıb: “Elə məktub olub ki, şeirin ilk sətirinin baş hərflərini oxuyanda “Novella, səni sevirem” sözləri alınırdı. Orta məktəbdə də, ali məktəbdə də sevenlərim, arxamca gələnlər çox olub”.

Maraqlıdır ki, N.Cəfəroğlu aldığı bütün sevgi məktublarını saxlayır. Hətta həyat yoldaşının da bundan xəbəri var: “Yoldaşımın özünü də mənə vaxtında o qədər məktublar, gözəl şeirlər yazıb ki... 29 yaşında ailə qurdum. Çünki heç kimi bəyənmişdim”.

“PLOV DƏMLƏYİB SATIRDIQ”

Sonda N.Cəfəroğlu gənclərimizə, xüsusilə qızlarımıza üzünü tutub heç nədən qorxmamağı tövsiyə etdi: “50 yaşında Qadınların Hüquqlarının Müdafiəsi Cəmiyyətinə gəldim. Bu yaşda təzədən oxumağa, seminarlara getməyə, hüquq müdafiəsini öyrənməyə başladım. Gənclərimiz oxumaqdan, öyrənməkdən, yenilikdən qorxmasınlar. Öz ayaqları üzərində durmağa çalışsınlar. Hansisa gənc iş tapa bilmədiyini deyəndə, inanmıram. Çünki mənim gənclik dövrümün uşaqları universitetdə oxuya-oxuya gecələr gedib limanda yük daşıyırdılar. Həmin uşaqların əksəriyyəti sonradan professor və akademik oldular. Hamısı rayondan gəlmiş uşaqlar idilər. Bir rəfiqəm var. Söhbət tələbəlik illərindən düşəndə, deyir ki, bu uşaqlar bizi sevirdi, deyirdik, kimdir kənddən gələn oğlana ərə gedən. Sonra hamısı akademik oldu. Həmişə rəfiqəmlə görüşəndə bu məsələ yada düşən kimi gülürük”.

N.Cəfəroğlu hansisa gəncin iş tapa bilmədiyini deməsini bəhanə adlandırır: “Kişiləri bir kənara qoyuram, hər bir qa-

dının əlindən hər iş gəlməlidir. 1992-93-cü illərdə işdən çıxmışdım, heç bir yerdən gəlirəm yox idi. Dilərə Əliyeva adına Qadın Hüquqlarının Müdafiəsi Cəmiyyətində idik. Qrant almırdıq, öz hesabımıza işləyirdik. O vaxt 3 rəfiqə idik, bir evdə yaşayırdıq. Günəşin gecə ilə plov süzür, səhər tezdən ya mərasim, ya toy üçün plov sifariş verənlər gəlib qazanları evimizdən aparırdılar. Biz bununla pul qazanırdıq. Digər rəfiqəm tort bişirməklə dolanırdı. Mən həm də müəllimlik edir, evdə tələbə hazırlayırdım. Qoy, gənclərimiz heç vaxt işdən qorxmasınlar. Hər insanın içində bir bacarıq, qabiliyyət var, onu oyatmaq lazımdır. İndi də həmin rəfiqələrimlə oturub axşamlar soğan doğrayıb, ət qızartdıqımız, aş qarası hazırladığımız vaxtları xatırlayırdıq. Utanmırdıq, zəhmətimizlə qəşəng pul qazanırdıq. Heç universitetdə işlədiyim vaxtlarda o qədər pul qazanmırdım. Gənclərimizə də demək istəyirəm ki, alın tərləri ilə pul qazanmaqdan utanmasınlar”.

